

Datum

2019-04-22

Vår referens

Annica Eriksson

Utvecklingssekreterare

annica.eriksson@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Justitiedepartementet - Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85) STK-2019-335

Sammanfattning

Malmö stad har fått möjlighet att yttra sig över remissen Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85). Utredningen föreslås lämna förslag som innebär att åldersgruppen 18–20 år behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätning och när det gäller val av påföljd. Vidare har utredningen i uppdrag att analysera vad en sådan ordning kan få för konsekvenser för lagöverträdare i åldern 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för hur straffmätningen ska kunna ske. Ärendet har skickats på remiss till arbetsmarknads- och socialnämnden.

Förslaget är att tillstyrka utredningens förslag. Avseende åldersgruppen 15–17 bör nuvarande system för straffmätning behållas. Det är viktigt att avvakta de nya ungdomspåföljderna och följa upp hur dessa tillämpas samt vilka effekter de får. Bestämmelserna om straffmätning och påföljder för unga lagöverträdare behöver kompletteras med ett tydligt fokus på förebyggande åtgärder för att motverka riskfaktorer för kriminalitet hos ungdomar, inte bara för gruppen 15–17-åringar utan även i förhållande till yngre tonåringar. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att det inte finns möjlighet att bedöma de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Utredningen menar att kostnadsökningarna i första hand drabbar de statliga myndigheterna. Utredningen menar också att kommunernas socialtjänster har ett ansvar för barn som begår brott oavsett vilken påföljd som döms ut. Utredningen behöver därför även utreda de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna samt hur finansiering ska ske om förslagen enligt de olika alternativen blir antagna.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen är positiv till förslagen i remissen Slopad straffrabatt för unga myndiga och godkänner stadskontorets förslag till yttrande.
2. Kommunstyrelsen översänder yttrandet till Justitiedepartementet.

Beslutsunderlag

- Remiss från Justitiedepartementet - Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)
- Slopad straffrabatt för unga myndiga

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190429 Remiss från Justitiedepartementet - Slopade straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)
- Förslag till yttrande - Remiss från Justitiedepartementet - Slopade straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)
- Remissvar från arbetsmarknads- och socialnämnden
- Arbetsmarknads- och socialnämnden beslut 190328 §93 med Reservation (V) och (MP) och Särskilt yttrande (SD) och (M+C)

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-04-29

Kommunstyrelsen 2019-05-08

Beslutet skickas till

Justitiedepartementet

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Välfärdsavdelningen

Ärendet

Malmö stad har fått möjlighet att yttra sig över remissen *Slopade straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)*. Regeringen beslutade den 13 december 2017 att utse en särskild utredare som ska överväga och föreslå ändringar beträffande den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år. Syftet är att åstadkomma att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare. I uppdraget ingår därför att lämna förslag som innebär att den åldersgruppen behandlas som andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen och när det gäller val av påföljd. Vidare ingår det i uppdraget att analysera vad en sådan ordning kan få för konsekvenser för lagöverträdare i åldern 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för hur straffmätningen för lagöverträdare i den åldersgruppen skulle kunna ske. Samråd i ärendet har skett mellan välfärdsavdelningen, enheten för trygghet och säkerhet och juridiska enheten. Ärendet har skickats på remiss till arbetsmarknads- och socialnämnden.

Bakgrund

Unga lagöverträdare har sedan länge särbehandlats i straffrättsligt hänseende. Detta gäller särskilt i åldersgruppen 15–17 år men också lagöverträdare i åldern 18–20 år. Särbehandlingen görs både vid straffmätning och när det gäller val av påföljd. Regeringen gav i juni 2009 en särskild utredare i uppdrag att göra en översyn av påföljdssystemet för vuxna och unga lagöverträdare. Utredningen antog namnet Påföljdsutredningen, överlämnade sitt betänkande *Nya påföljder*¹. Utredningen gjorde bedömningen att bestämmelsen om ungdomsreduktion vid straffmätningen bör finnas kvar för lagöverträdare i åldern 18–20 år om straffvärdet var sådant att fängelse kan följas på brottet. Skälet som angavs var att en slopad ungdomsreduktion skulle innebära orimliga tröskeeffekter i förhållande till omyndiga lagöverträdare. Förslagen ledde inte till lagstiftning. Utöver detta har en utredare nyligen haft i uppdrag att överväga och komplettera de bedömningar och förslag som lämnats av utredningen om nya påföljdsinslag för nya

---

¹ SOU 2012:14.

lagöverträdare. Utredaren föreslår att det införs två nya ungdomspåföljder; ungdomstillsyn och ungdomsövervakning². Förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Barnperspektiv

Myndighetsåldern i Sverige är 18 år. Den har betydelse för såväl vilket ansvar en person har för sina handlingar som hans eller hennes rättigheter och skyldigheter i olika avseenden.

Åldersgränsen anges också i FN:s konvention om barnets rättigheter för när en person ska betraktas som barn i konventionens mening. Enligt artikel 40 ska frihetsberövande av barn ske i enlighet med lag och får enbart användas som en sista utväg och för kortast lämpliga tid. Barn som gjort sig skyldiga till brott ska behandlas på ett sätt som tar hänsyn till barnets ålder och egenvärde och det är önskvärt att barn återanpassas till samhället. Enligt Barnrättskommittén är det nödvändigt för varje stat att utveckla en omfattande uppsättning åtgärder som säkerställer att barn behandlas på ett sätt som främjar deras välmående och som står i proportion både till deras omständigheter och till det begångna brottet. I dessa åtgärder bör det ingå omvårdnad, ledning och tillsyn, rådgivning, övervakning, vård i familjehem, program för allmän utbildning och yrkesutbildning samt andra alternativ till anstaltsvård.

Omvärldsperspektiv

Utredaren har tagit del av vad som gäller i fråga om särbehandling och unga lagöverträdare i Norden samt Tyskland. Regelverkets utformning varierar mellan länderna. Utredarens slutsatser är att lagöverträdare i såväl åldersgruppen 15–17 år som 18–20 år särbehandlas i mildrande riktning vid påföljdsbestämningen och/eller i fråga om villkorlig frigivning. Utredaren har även tagit del av relevant forskning inom området, psykologisk och neurologisk forskning för frågor om påföljder för unga och hur ungdomsbrottsligheten utvecklats under senare tid. Utredaren menar sammanfattningsvis att det inte finns något empiriskt eller erfarenhetsbaserat stöd för skärpta påföljder för unga lagöverträdare.

Särbehandling vid straffmätning

Vid straffmätning innebär särbehandling att om någon har begått ett brott innan han eller hon fyllt 21 år så ska dennes ungdom beaktas särskilt i mildrande riktning. Det kallas ibland för ungdomsreduktion. I doktrin och praxis har det utvecklats riktlinjer för hur den bör göras. Straffnedsättningen blir generellt större för den som vid tidpunkten för brottet var väsentligt yngre än 21 år än för den som nästan uppnått denna ålder. I princip blir det fråga om allt större straffnedsättning ju yngre lagöverträdaren är. Även om reduktionen inte bör ske helt schematiskt utan också differentieras utifrån exempelvis straffets längd³ tillämpas ofta, som en allmän utgångspunkt i praxis, kvotdelar av straffvärdet enligt en fallande skala utifrån ålder. Enligt den ordningen reduceras straffvärdet för till exempel en person som var 15 år till 1/5, en 18-åring till 1/2 och en 20-åring till 3/4 av det värde som gällt för en vuxen lagöverträdare. När det gäller hur ungdomsreduktionen bör tillämpas vid bötesbrott har Riksåklagaren nyligen tagit fram nya riktlinjer⁴. Den som begått ett brott innan han eller hon fyllt 21 år får inte dömas till livstids fängelse. I sådana fall gäller som huvudregel att det inte får dömas till svårare straff än fängelse i tio år. Under vissa förutsättningar får dock fängelse i högst 14 år dömas ut.

² Ds 2017:25 Nya ungdomspåföljder.

³ se NJA 2000 s. 421.

⁴ RÅR 2017:1.

Särbehandling vid påföljdsvalet

Vid valet av påföljd gäller delvis olika regler för åldersgrupperna 15–17 år respektive 18–20 år. För lagöverträdare som var under 18 år vid tidpunkten för lagföringen bestäms påföljden normalt till någon av de särskilda ungdomspåföljderna eller till böter. De särskilda ungdomspåföljderna är ungdomsvård, ungdomstjänst och slutna ungdomsvård. Fängelse får väljas som påföljd för den som begått brott före 18 års ålder endast om det finns synnerliga skäl. Om domstolen anser att det inte finns sådana skäl ska påföljden i stället för fängelse bestämmas till slutna ungdomsvård på viss tid, om inte särskilda skäl talar mot det. Lagöverträdare som fyllt 18 men inte 21 år vid tidpunkten för lagföringen kan dömas till samma slag av påföljder som andra myndiga lagöverträdare. Under vissa förutsättningar kan det även bli aktuellt att döma till någon av de särskilda ungdomspåföljderna. Ungdomsvård kan tillämpas för den som är under 21 år, om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:523) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). För att döma någon som är över 18 år men yngre än 21 år till ungdomstjänst krävs att det finns särskilda skäl för det. Lagöverträdare i denna åldersgrupp kan även i vissa situationer dömas till slutna ungdomsvård i stället för fängelse. Det förutsätter dock att den unge var under 18 år vid tidpunkten för brottet. Fängelse får väljas som påföljd för den som fyllt 18 men inte 21 år vid tidpunkten för brottet endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl för det. Det finns även särskilda bestämmelser om handläggningen hos Polismyndigheten, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt 21 år i lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL).

Utredningens förslag

Slopad ungdomsreduktion vid straffmätningen (18–20 år)

Utredningens förslag i fråga om lagöverträdare i åldern 18–20 år går sammanfattningsvis ut på att alla former av särregleringar beträffande lagöverträdare i denna åldersgrupp ska upphöra. Det innebär att det inte längre ska ges någon ungdomsreduktion baserad på ålder för brott som begåtts av den som vid tidpunkten för brottet var 18–20 år⁵. Vidare att det inte längre ska finnas något krav på särskilda skäl för att en domstol ska få döma den som begått brott i åldern 18–20 år till fängelse⁶. Dessutom ska bestämmelsen om vilka tidigare brott som ska få beaktas för ett utvidgande av straffskalan uppåt ändras så att endast brott som begåtts av den som var 18 år eller äldre får beaktas, nu anges att endast brott som begåtts av den som var 21 år eller äldre får beaktas⁷.

Ingen särbehandling vid påföljdsvalet (18–20 år)

Förslagen syftar till att lagöverträdare i denna ålderskategori ska behandlas på samma sätt som påföljdssystemet idag behandlar lagöverträdare som är 21 år eller äldre.

Straffmätning och Påföljdsval (15–17 år)

I fråga om lagöverträdare i åldern 15–17 år har uppdraget formulerats mer öppet, att presentera och överväga olika modeller. Utredningen presenterar fyra alternativa modeller som beskrivs nedan. Det alternativ utredningen lägger fram i första hand är att det inte ska genomföras någon repressionshöjning för denna åldersgrupp, alternativ 1.

⁵ Enligt 29 kap. 7 § brottsbalken.

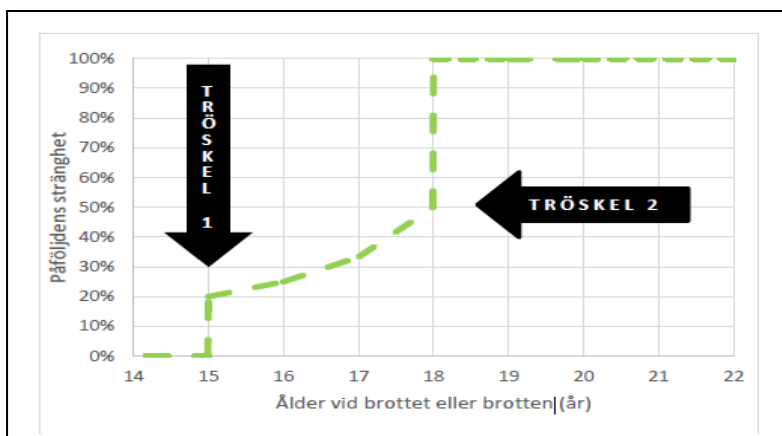
⁶ 30 kap. 5 § brottsbalken.

⁷ 26 kap. 3 § brottsbalken.

De övriga alternativa modellerna innebär repressionshöjningar för lagöverträdare som fortfarande var barn vid brottstidpunkten. Förutom skärpningar inom ramen för viss påföljdsart, exempelvis fler timmar ungdomstjänst eller slutna ungdomsvård istället för ungdomsvård med ungdomstjänst, skulle lagöverträdare i åldern 15–17 år ta över den plats i påföljdssystemet som lagöverträdare i åldern 18–20 år har idag. Utredaren menar att ett starkt argument för att inte skärpa reglerna om straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år är att det inte tycks gå att förankra en sådan skärpning vare sig i den kriminologiska forskningen om brottslighetens utveckling eller i den psykologiska och neurologiska forskningen om ungas olika förmågor av relevans för frågan om i vilken utsträckning de bör hållas ansvariga för sina handlingar. Utredningen visar att ungdomsbrottsligheten tycks minska och modern forskning visar att unga ofta har förmåga att ta fullt ansvar för sina handlingar först i 23–25-årsåldern. I enlighet med det avråder utredaren från att genomföra en straffskärpning för lagöverträdare i åldern 15–17 år.

Alternativ 1 – ”Dubbla trösklar”

Det första alternativet som utredningen presenterade i fråga om straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år, innebär att så kallad ungdomsreduktion vid straffmätningen även fortsättningsvis ska göras i samma utsträckning som i dag. Det innebär att straffmätningens värde ökar i takt med lagöverträdarens ålder vid tidpunkten för brottet för att stanna på omkring hälften av straffvärdet för en lagöverträdare som snart skulle fylla 18 år vid tidpunkten för brottet. Eftersom ingen så kallad reduktion ska göras för myndiga lagöverträdare innebär det första alternativet att det uppstår en tydlig tröskeleffekt vid 18 års ålder. Medan den som snart skulle fylla 18 år vid tidpunkten för brottet ska få en så kallad reduktion med hälften av straffvärdet ska den lagöverträdare som nyss hade fyllt 18 år få ett straff i enlighet med brottets straffvärde, om påföljden bestäms till böter eller fängelse och inte återfall eller så kallade billighetsskäl talar för att straffet ska skärpas eller lindras⁸. Se följande skiss.

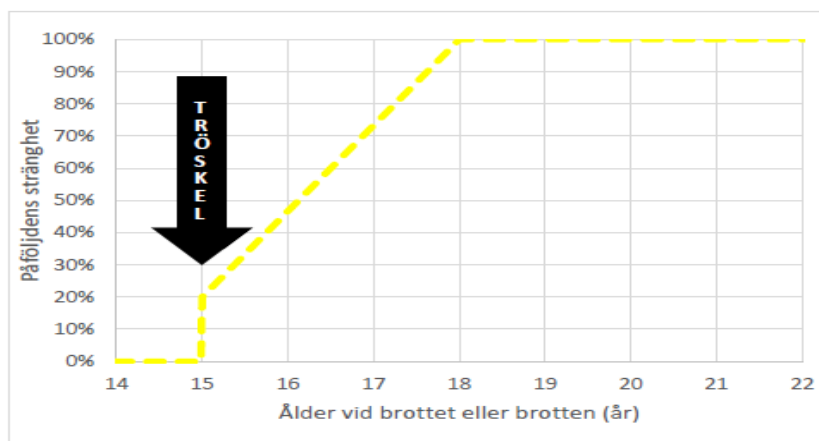

Det första alternativet innebär även i övrigt att nu gällande rättspraxis i fråga om påföljdsval för 15–17-åriga lagöverträdare ska fortsätta att gälla. Det innebär att påföljden, om det inte finns tillräckliga skäl för en frihetsberövande påföljd, som utgångspunkt ska bestämmas till någon av de särskilda ungdomspåföljderna ungdomsvård eller ungdomstjänst eller, om straffmätningens värde är lågt, till böter.

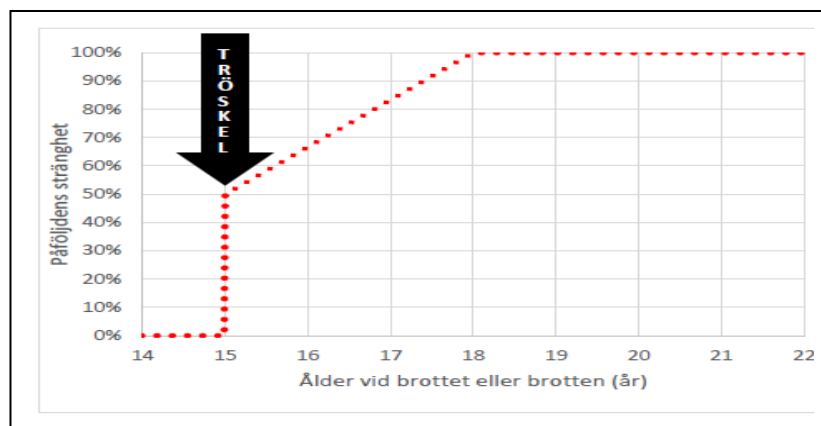
⁸ se 29 kap. 4 § respektive 5 § brottsbalken.

Alternativ 2 – ”Brantare lutning”

Det andra alternativet som utredningen presenterade i fråga om straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år innebär, jämfört med det första alternativet, att den så kallade reduktionen vid straffmätningen för lagöverträdare som nyss fyllt 15 år är samma som i dag men att den avtar i snabbare takt för att vara noll för lagöverträdare som snart ska fylla 18 år. Alternativ två kan också beskrivas så att lutningen på reduktionskurvan är brantare än med alternativ ett. På så sätt uppstår inte någon tröskeffekt vid straffmätning för lagöverträdare som snart ska fylla respektive nyss har fyllt 18 år. Se följande skiss.

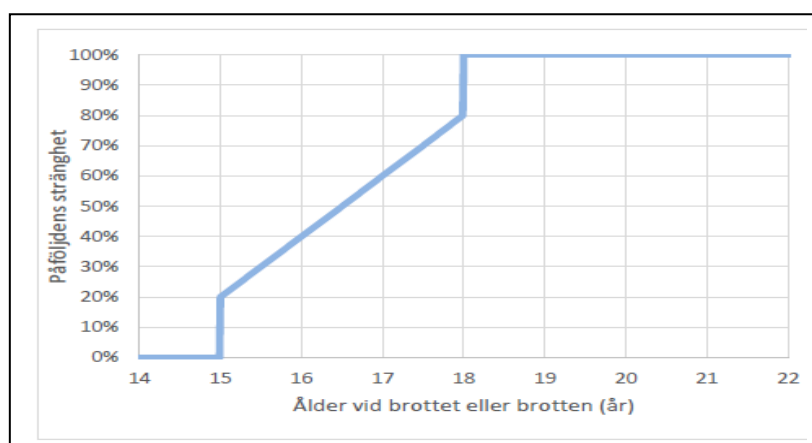
Alternativ 3 – ”Förhöjd startpunkt”

Det tredje alternativet som utredningen presenterade i fråga om straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år innebär att den så kallade reduktionen för lagöverträdare som nyss har fyllt 15 år minskas markant till den nivå som i dag gäller för lagöverträdare som nyss har fyllt 18 år. Den så kallade reduktionen för lagöverträdare som nyss fyllt 15 år uppgår därmed enligt det tredje alternativet till cirka 50 procent av straffvärdet. Det resterande straffmätningvärdet blir därmed cirka 50 procent av straffvärdet. Vilket kan jämföras med den nuvarande så kallade reduktionen för denna åldersgrupp på cirka 80 procent av straffvärdet. Det resterande straffmätningvärdet för 15-åriga lagöverträdare är i dag cirka 20 procent av straffvärdet. Genom att den så kallade reduktionen minskas för de allra yngsta straffmyndiga lagöverträdarna och avtar med åldern i ungefär samma takt som i dag uppstår inte någon tröskeffekt vid 18 års ålder. Se följande skiss.

Alternativ 4 – ”Mindre tröskel”

Utöver de tre hittills behandlade modellerna har utredaren presenterat ett fjärde alternativ som skulle innebära en något mindre brant lutning än lutningen på straffmättningsvärdekurvan i alternativ två i kombination med en viss kvarstående tröskleffekt som dock skulle vara mindre än med alternativ ett, vid 18 års ålder enligt följande skiss.

Sammanfattningsvis ska de presenterade alternativen avseende ändrade tillämpningsområden för särskilda ungdomspåföljder betraktas endast som modeller som på ett principiellt sätt illustrerar vad som skulle kunna beskrivas som teoretiska möjligheter. Det är utredarens uppfattning att straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år bör ske som i dag respektive att det vid valet av påföljd även fortsättningsvis bör gälla ett krav på synnerliga skäl för att döma en lagöverträdare i denna åldersgrupp till fängelse. Utvidgade tillämpningsområden för särskilda ungdomspåföljder bör övervägas närmare, i syfte att undvika att vägen till fängelse och andra vuxenpåföljder blir kortare än i dag för lagöverträdare som fortfarande är barn, endast om lagstiftaren i ett första led har tagit ställning för en skärpt syn vid straffmätningen för lagöverträdare i denna ålderskategori. Det är alltså först om lagstiftaren inte skulle dela utredningens uppfattning att alternativ ett bör väljas, utan anse att alternativ två, tre eller fyra borde väljas, som det skulle kunna bli aktuellt att, i ett nästa led, överväga utökade tillämpningsområden för de särskilda

ungdomspåföljderna.

De som berörs av utredningens förslag

De som i praktiken berörs närmast av utredningens överväganden och förslag är lagöverträdare i åldern 15–20 år. Vidare berör övervägandena och förslagen åklagare, målsägande och offentliga försvarare, frivården och socialtjänsten samt de allmänna domstolarna. När det särskilt gäller ekonomiska konsekvenser berör övervägandena och förslagen i första hand Kriminalvården, Statens institutionsstyrelse och kommunerna samt den del av statskassan som motsvarar det allmännas intäkter av dagsböter.

När det gäller konsekvenser i allmänhet kan konstateras att de som berörs närmast av utredningens överväganden och förslag är lagöverträdare i åldern 15–20 år. För en 18-årig lagöverträdare som redan i dag skulle ha dömts till fängelse innebär förslagen i praktiken en dubbling av straffet. Ett tvåårigt i stället för ett ettårigt fängelsestraff eller ett livstidsstraff i stället för ett tidsbegränsat fängelsestraff innebär naturligtvis en stor skillnad för den enskilde lagöverträdaren.

Lagöverträdarens motpart i den straffrättsliga ansvarsdelen, åklagaren (och i vissa fall målsäganden) tillhör också de närmast berörda. Även i de fall då målsäganden inte är part kan hon eller han antas ha ett intresse av utgången i påföljdsdelen. Vidare kommer förslagen att påverka arbetet för andra aktörer i domstolen, exempelvis den tilltalades offentliga försvarare. Dessutom påverkar förslagen frivårdens arbete med att upprätta yttranden i personaliadelen eftersom strängare påföljder kommer att aktualiseras tidigare än i dag för 18–20-åriga lagöverträdare. Detsamma gäller, för det fall någon av de presenterade alternativa modellerna för lagöverträdare i åldern 15–17 år (alternativ 2–4) genomförs för socialnämnden eller, i praktiken, socialtjänsten i aktuell kommun. Efter att parterna och andra aktörer har lämnat sina utsagor och upplysningar ska rätten ta ställning i påföljdsfrågor. De allmänna domstolarna är alltså i hög grad berörda av utredningens överväganden och förslag.

Angående ekonomiska konsekvenser står de myndigheter som ansvarar för verkställighet av påföljder i fokus. Kriminalvården (inklusive frivården) ansvarar för bland annat verkställighet av fängelse, villkorlig dom (om den kombineras med samhällstjänst) och skyddstillsyn. Det innebär att Kriminalvården kommer att påverkas i stor utsträckning av utredningens överväganden och förslag oavsett om en reform omfattar endast lagöverträdare i åldern 18–20 år eller lagöverträdare i hela åldersspannet 15–20 år. Om en reform genomförs som omfattar lagöverträdare i åldern 15–17 år kommer den att leda till påtagliga ekonomiska konsekvenser även för Statens institutionsstyrelse, som ansvarar för bland annat verkställighet av slutna ungdomsvård. En sådan reform skulle påverka även kommunerna, som ansvarar för verkställighet av ungdomsvård och ungdomstjänst. Till detta kommer utredningens överväganden och förslag ha en påverkan på statens intäkter av böter, vilket faller under Polismyndighetens ansvarsområde. När det gäller ekonomiska konsekvenser kan även nämnas att förslagen medför sådana även för den tilltalade, i de fall han eller hon döms till en frihetsberövande påföljd och i stället för att avtjäna påföljden hade kunnat arbeta. Vidare har skärpningar på bötesnivå (som leder till att påföljden bestäms till exempelvis 100 dagsböter i stället för 50 dagsböter i ett enskilt fall) en uppenbar påverkan på lagöverträdarens privatekonomi.

Yttrande från arbetsmarknads- och socialnämnden

Nämnden instämmer i utredningens överväganden och förslag. De föreslagna ändringarna i brottsbalken respektive lagen om unga lagöverträdare avseende personer i åldern 18–20 år är relevanta utifrån utredningens uppdrag att överväga hur särbehandling av denna grupp ska avskaffas. Alternativ 1 - att inte genomföra några ändringar avseende straffmätning eller påföljdsval när det gäller gruppen 15–17-åriga lagöverträdare – är den lämpligaste av de fyra modeller som övervägts. För att kunna hjälpa unga lagöverträdare att bryta med en kriminell livsstil är det viktigt att de får adekvata påföljder som utgör grund för stödjande, motiverande och beteendeförändrande insatser. Fokus ska vara att motverka riskfaktorer för att återfalla i brott, i enlighet med det vetenskapliga stödet för att alltför repressiva åtgärder i vissa åldrar ökar risken. Av utredningen framkommer inga skäl för att genomföra förändringar i nuvarande system. Arbetsmarknads- och socialnämnden instämmer i att skärpningar i fråga om straffmätning och påföljdsval för 15–17-åringar kan medföra ökade svårigheter för domstolar att göra övervägande och tillämpa dessa, till skillnad från dagens mer generella utformning för gruppen som helhet. Det är viktigt att avvakta de nya ungdomspåföljderna, och följa upp hur dessa tillämpas och kan komplettera befintliga påföljder, samt vilka effekter de får för de unga lagöverträdarna i åldern 15–17 år. Bestämmelser kring straffmätning och påföljder för unga lagöverträdare behöver komplett-eras med ett tydligt fokus på förebyggande åtgärder för att motverka riskfaktorer för kriminalitet hos ungdomar, inte bara för gruppen 15–17-åringar utan även i förhållande till yngre tonåringar.

Moderaterna (M) och Centerpartiet (C) särskilt yttrande.

Sverigedemokraterna (SD), särskilt yttrande.

Vänsterpartiet (V) reservation och särskilt yttrande.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret ställer sig till stora delar bakom utredningens förslag och bedömningar. Utredningens förslag har till syfte att tydliggöra ansvarsgränsen mellan myndiga och omyndigas skyldigheter att ta ansvar för sina gärningar och analysera vad en sådan ordning kan få för konsekvenser för olika intressenter. Unga lagöverträdarens särskilda behov ställs mot straffsystemets krav på tydliga och tillräckliga ingripande påföljder. Ekonomiska konsekvenser av utredningens förslag berör i första hand, när det gäller åldersgruppen 18–20 år, de myndigheter som ansvarar för verkställighet av påföljder.

Utredningens förslag avseende åldersgruppen 15–17 år berör i första hand statens institutionsstyrelsen (SIS) men även kommunerna, som ansvarar för bland annat verkställigheten av ungdomsvård och ungdomstjänst. Avseende åldersgruppen 15–17 anser stadskontoret att nuvarande system för straffmätning bör behållas. Utredningen har bedömt att någon ändring inte bör genomföras avseende lagöverträdare i åldern 15–17 år och medför därför inte någon kostnadsökning eller kostnadsminskning för kommunerna. Utredningens beräkningar är ungefärliga då det inte är möjligt att fastställa de kommande årens brottslighet eller hur de olika påföljderna kommer att tillämpas. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att det inte finns möjlighet att bedöma de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Utredningen menar dock att den samtidiga kostnadsökningen avseende ungdomsvård och ungdomstjänst i första hand drabbar de statliga myndigheterna. Dessutom framhåller utredningen att kommunernas socialtjänster har ett ansvar för barn som begår brott oavsett vilken påföljd som döms ut. Stadskontoret delar denna uppfattning men anser att utredningen behöver utreda de

ekonomiska konsekvenserna för kommunerna samt hur finansiering ska ske om förslagen enligt de olika alternativen blir antagna.

Stadskontorets förslag

Förslaget är att tillstyrka utredningens förslag. Då förslagen i betänkandet gällande unga lagöverträdare under 18 år inte föreslås förändras är det stadskontoret bedömning att förslaget lever upp till de krav Barnkonventionen uppställer. För åldersgruppen 15–17 anser Malmö stad att nuvarande system för straffmätning bör behållas. Det är viktigt att avvakta de nya ungdomspåföljderna och följa upp hur dessa tillämpas och kan komplettera befintliga påföljder, samt vilka effekter de får för de unga lagöverträdarna i åldern 15–17 år. Bestämmelserna kring straffmätning och påföljder för unga lagöverträdare behöver kompletteras med ett tydligt fokus på förebyggande åtgärder för att motverka riskfaktorer för kriminalitet hos ungdomar, inte bara för gruppen 15–17-åringar utan även i förhållande till yngre tonåringar. Sveriges kommuner och landsting (SKL) anser att det inte finns möjlighet att bedöma de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna. Utredningen menar dock att den samtidiga kostnadsökningen avseende ungdomsvård och ungdomstjänst i första hand drabbar de statliga myndigheterna. Utredningen menar också att kommunernas socialtjänster har ett ansvar för barn som begår brott oavsett vilken påföljd som döms ut. Stadskontoret delar denna uppfattning men anser att utredningen även behöver utreda de ekonomiska konsekvenserna för kommunerna samt hur finansiering ska ske om förslagen enligt de olika alternativen blir antagna.

Ansvariga

Bertil Siöström Avdelningschef
Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare
Andreas Norbrant Stadsdirektör